

Mads Navntoft Olsen får øje på noget spændende og kalder de frivillige til sig. Det er en kødædende plante, som de ikke har set i området før. Rundbladet soldug hedder den, og alle lytter interesseret, mens Mads Navntoft Olsen fortæller om planten og dens bestialske drabsmetode.

Frivillige plejer Billund Kommunes natur

Der er tale om et effektivt samarbejde, når frivillige laver naturpleje på Grene Sande. Naturen bliver plejet, og de frivillige bliver klogere

NATURPLEJE

TEKST OG FOTO: JULIE ROHDE

Trods det grå og regnfulde vejr er gruppen af frivillige næsten fuldtallig denne sidste onsdag i august, som er sæsonens sidste plejedag. Der er ikke indgået nogen egentlig aftale med de frivillige i Billunds naturpleje- og afbrændingsteam, men det er oftest de samme 8-10 personer, der er med hver gang, så de kender hinanden, og snakken går lystigt fra det øjeblik, de træder ud af deres biler på den lille parkeringsplads ved Grene Sande. Først da Mads Navntoft Olsen kalder til samling for at byde

velkommen, bliver der stille, og folk lytter interesseret. Kommunen har været ude at tælle æg fra ensianblåfuglen på en lokalitet i nærheden, og Mads Navntoft Olsen vil lige fortælle lidt om arbejdet. Han er biolog ved Billund Kommune og arbejder med teamet, som denne eftermiddag skal ud at slå med le på Grene Sande.

Mads Navntoft Olsen fortæller om den lille sommerfugl, som er ganske sjælden og lever et fascinerende liv her som et af de ganske få steder i landet. Den lægger sine æg på planten klokke-ensian, hvor larven lever, indtil den efter et par hudskift falder ned på jorden. Her bliver den af myrerne forvekslet med deres egne larver, så de tager den med hjem og fodrer den, til den er klar til at forvandle sig til en sommerfugl. Og så skal det gå stærkt med at komme ud af myretuen, hvis det skal være med livet i behold. Mads Navntoft Olsen har de fremmødtes udelte opmærksomhed, mens han fortæller, og det

er tydeligt, at teamet deler en stor interesse for naturen.

Lys og plads

Fra parkeringspladsen går vi nogle hundrede meter til vældet ved Præsteflod. Her har teamet for nyligt været ude at rydde små træer, så der er blevet mere plads til sjældne arter som djævelsbid, benbræk og plettet gøgeurt. Arterne har brug for lys og plads for at trives, så teamets arbejde er vigtigt, og det er ikke kun områdets planter, der er interessante. Teamet har også fundet en yderst sjælden markskarnbasse, som aldrig før er fundet i kommunen.

Denne eftermiddag står i leens tegn. De frivillige skal lære at slå med le for at skære lysesiv ned. Planten fylder en stor del af vældet, og køerne bryder sig ikke om de gamle siv. Men friske skud vil de gerne æde, og derfor skal den skæres ned, så dyrene kan komme til, når den skyder igen til foråret.

Med seks leer går arbejdet forbløffende stærkt, og inden der er gået mange minutter, er halvdelen af arealet lagt ned. Sivene slæbes væk og lægges i en stor dyng, som kommunen sørger for at hente. Det er vigtigt, at planterne fjernes, så de ikke tilfører næring til arealet, forklarer Mads Navntoft Olsen.

De arter, som plejen skal tilgode-se, er nemlig meget nøjsomme.

Videnssympiose

Mads Navntoft Olsen får øje på noget spændende og kalder de frivillige til sig. Det er en kødædende plante, som de ikke har set i området før. Rundbladet soldug hedder den, og alle lytter interesseret, mens Mads Navntoft Olsen fortæller om planten

og dens bestialske drabsmetode.

Foredraget kommer på et godt tidspunkt, og teamet nyder et lille hvil fra det hårde arbejde. Det har medlemmerne også regnet ud.

- Man kommer jo med den energi og de kræfter, man har, fortæller Torben, som er en af de frivillige.

- Der er aldrig nogen, der hunder med én, og hvis man har brug for en pause, kan man altid råbe på Mads og spørge, 'Hvad er dét der?' Så kører han. Mads ved enormt meget og kan fortælle noget spændende om næsten alt, hvad vi finder herude. Eller også er vi bare så naive, at vi tror på det hele, siger Torben med et grin.

Det er tydeligt, at de frivillige er glade for at have Mads Navntoft Olsen med ude, og de fortæller også med stor glæde om Lea Kromann-Gallop, som er på barsel nu, men ellers plejer at være med fra kommunen.

- Når Lea og Mads går herude sammen, er det som en videnssympiose, og de finder altid mange spændende ting at fortælle om, som vi ellers ikke ville have lagt mærke til, fortæller en af de frivillige.

- Engang fandt vi et lille firben,

der hang til tørre på en tornebusk, og Lea kunne fortælle, at det var en tornskade, der havde hængt det der som en slags forråd til senere. Det er ikke sådan noget, man ser hver dag.

Det sociale er godt

De fleste af de frivillige startede deres engagement for to år siden, hvor kommunen satte en annonce i det lokale dagblad med en invitation til at deltage i hedeafbrænding. Svend Åge er pensionist, men han har tidligere arbejdet på brandstationen, så han syntes, at det lød mægtigt spændende sådan at sætte ild til heden med vilje. Det gik dog ikke helt nemt det første år. De var kommet i gang for tidligt på dagen, så duggen gjorde det lidt svært at få lyngen til at brænde. Men teamet er blevet klogere med årene, og nu brænder de altid om eftermiddagen, og så går det vældigt.

- I år blev vi næsten bange for, at det skulle rende fra os, betror Svend Åge. Han fortsætter:

- Men der var jo styr på det, for vi havde lavet gode brandbælter.

Svend Åge er glad for at være med i teamet, både fordi han er glad for

Soldug ved Præsteflod på Grene Sande.

Billund Kommunes frivillige naturpleje- og afbrændingsteam

Teamet opstod, da kommunen i vinteren 2015 inviterede borgere til at være med til en hedeafbrænding. Flere borgere var så glade for at blive involveret i naturplejen, at kommunen valgte at oprette et frivilligt naturpleje- og afbrændingsteam. Teamet mødes 6-7 gange om året, hvor de ud over afbrænding hjælper med optælling af sjældne arter, bortskaering af træer og siv på vigtige naturlokaliteter samt at bygge og opsætte fuglekasser. De frivillige nyder at arbejde for naturen, det sociale samvær og den naturformidling, de får fra den tilknyttede biolog.

naturen, og fordi det sociale er godt. - Der er altid kaffe og kage med, og så kommer man jo til at kende hinanden og have det sjovt sammen.

Det skal være specielt

Torbens debut i teamet var også ved den første hedeafbrænding. Han understreger, at der skal en spændende aktivitet til at lokke folk til.

- Det skal være specielt, og når man så har fanget folk med dét, så kan man få os til alt muligt andet, som at lave fuglekasser og sådan noget.

Om vinteren laver teamet rigtig nok fuglekasser. De låner et sløjdlokale på en af kommuneskolerne, og så samles teamet og bygger kasser til blandt andet tårnfalken og den sjældne vendehals. Dem hænger de op rundt omkring hos forskellige landmænd, og så er det bare at vente og holde øje. De frivillige er spændte på, hvad der har fundet vej til kasserne i år. En enkelt gang er det lykkedes at få et par vendehalse til at slå sig ned i en af kasserne, og det er flot, for der findes kun omkring 50 ynglende par i Danmark. De ledige kasser er dog ikke spildt arbejde, for mejser og musvitter er glade for de fine forhold.

Formidling er vigtig

Efter gruppen har spist kage og drukket kaffe, er det tid til, at Mads Navntoft Olsen skal videre. Det er ikke megen tid, kommunen kan bruge på teamet, forklarer han.

- De ting, vi beder om teamets hjælp til, er opgaver, som vi alligevel skulle have løst på anden vis. Det er få timer, vi kan bruge på det, men det er fedt, at vi bare kan sætte noget i gang, og så kører de jo bare og skaber naturpletter, som har en virkelig værdi – også for borgerne, siger Mads Navntoft Olsen. Han finder naturformidlingen vigtig.

- Hvis vi skal bevare naturen, så skal den formidles og eksistere i folks hoveder, siger han og fortsætter:

- Og folk vil gerne! De er jo derude, alle dem der gerne vil hjælpe til med naturen. Vi skal bare finde dem.

Inden Mads Navntoft Olsen siger tak for i dag, minder han lige teamet om, at det snart er brunstsæson for krondyrene, og han giver dem et tip til et rigtig godt sted, hvor man kan være heldig at høre dem. De fleste kan godt huske det fra sidste år, men de er glade for, at Mads Navntoft Olsen minder dem om det.

Teamet giver den en halv times tid mere, til næsten alt lysesiv er skåret ned. Det har ikke taget lang tid at få bugt med lysesivene, når hele gruppen er i sving. Med le på nakken begiver teamet sig i samlet flok tilbage mod bilerne. Der er tid til en sludder, mens regntøj og gummistøvler bliver pakket væk i bilerne, og alle er enige om, at vejret slet ikke har været så slemt.

- Det ser værre ud, når man sidder indenfor og kigger ud på det. Når man først er herude, gør det ikke spor, siger Svend Åge.

Lysesivene skal fjernes, så kærne kan komme til de friske skud, når det bliver forår.

I dag var sidste plejedag for sæsonen, og næste gang, gruppen er samlet, er til vinter, når der skal bygges fuglekasser. Til marts er der atter hedeafbrænding, og det trækker som regel et større antal frivillige til. Måske er der nogle af dem, der bliver fanget, som Torben kalder det.

I projekt Effektivt Natursamarbejde turnerer Økologisk Landsforening landet rundt for at opstøve og beskrive de mange gode eksempler på samarbejde om mere og bedre natur i agerlandet. Samarbejderne vil hen over efteråret blive præsenteret i avisen, og udkommer som et samlet inspirationskatalog sidst på året.

Projektet er støttet af 15. Juni Fonden og er første skud på stammen til et større, sammenhængende projektforsøg, hvor Økologisk Landsforening sætter fokus på natur.

Julie Rohde er projektleder i Økologisk Landsforening.

ØL inspirerer agrarøkonomstuderende

Er det muligt at komme i gang som selvstændig landbruger for 1 million kr.? Ja, siger Økologisk Landsforening, som inviterer alle landets agrarøkonomstuderende til inspirationsdage

GENERATIONSSKIFTE

AF IRENE BRANDT

- Vi ønsker at åbne de kommende agrarøkonomers øjne for, at der er alternativer til korn, kød og mælk i store mængder. Ikke fordi der er noget i vejen med disse produkter, men på de to inspirationsdage, vi har inviteret de studerende til, kommer de til at møde repræsentanter for den finansielle sektor, fra detailhandlen og foodservice, som kan give dem idéer til, hvordan selv en mindre produktion kan give et godt afkast, hvis man kravler højere op i værdikæden, inden man giver slip på sit produkt, siger Jens Peter Hermansen fra Økologisk Landsforening.

Han er projektleder og har sammen med de otte landbrugsskoler, der uddanner agrarøkonomer, ud-

viklet undervisningsforløbet 'I gang for 1 million', som integreres i landbrugsskolernes undervisning.

Forløbet starter i begyndelsen af november, hvor de agrarøkonomstuderende mødes i henholdsvis Nyborg og Randers til en inspirationsdag.

- Vækstfonden og Nordea bakker op om vores initiativ. De deltager på inspirationsdagen, og de er åbne over for at give unge landmænd finansiell hjælp til at etablere sig med en alternativ produktion, som ikke er så kapitalkrævende, siger Jens Peter Hermansen. Han fortsætter:

- De studerende møder også folk, der repræsenterer nye, utraditionelle afsætningskanaler for deres produkter. Begge parter har brug for at kende hinanden bedre, så mulighederne kan udnyttes optimalt. Sidst men ikke mindst kommer de til at møde to virksomheder, som er startet i det små på baggrund af en god idé, men som har udviklet sig til producenter af eftertragtede varer, som de får en høj pris for.

Leje eller eje

Projektet samarbejder med et andet projekt i Økologisk Landsforening, Grønt generationsskifte, som skal skabe muligheder for unge landmænd, der gerne vil i gang med egen produktion.

- Kan man leje sig ind hos en etableret landmand, er det meget billigere end at købe en gård og landbrugsjord. Det, der starter som en nicheproduktion, har absolut sin berettigelse, fordi det ofte kan blive

starten på noget meget større, siger Jens Peter Hermansen.

Konkurrence

Efter inspirationsdagene skal de studerende tilbage på landbrugssko-

lerne og lave en forretningsplan, hvor den studerende formulerer og udvikler sin egen idé til, hvordan en serviceydelse eller er landbrugsproduktion kan etableres for 1 million kr.

- Alle besvarelserne vil blive bedømt af en dommerkomite, hvor blandt andre Nordea, Vækstfonden og repræsentanter fra landbruget samt detailhandel og foodservice vil bedømme forretningsplanerne, og de bedste vil blive belønnet med legater, siger Jens Peter Hermansen. Han fortsætter:

- Men alle deltagerne bliver vindere, for gennem arbejdet med forretningsplanen og i løbet af dommerkomiteens bedømmelse af planerne etableres der et netværk, og den studerende har allerede åbnet de første døre, som kan hjælpe forretningsplanen ud i verden.

FAKTA:

De to temadage foregår:

1. november på Nyborg Destillereri og
2. november på Cold Hand Winery ved Randers.